

KNOWLEDGE AND WASTE MANAGEMENT BEHAVIOR IN WAT PHO THONG LANG COMMUNITY.VILLAGE NO.7, BANG KHEN SUBDISTRICT, MUENG NONTABURI DISTRICT, NONTABURI PROVINCE

Ratchaneephan WANGSAN^{1*} and Kanokwan WORACHINA¹

1 Faculty of Health Science, Thongsook College, Thailand; (Corresponding Author)

ARTICLE HISTORY

Received: 16 February 2024

Revised: 8 March 2024

Published: 15 March 2024

ABSTRACT

This exploratory study aims to study the knowledge and behavior of waste management in Wat Pho Thong Lang community, Village no.7, Bang Khen subdistrict, Muang Nonthaburi district, Nonthaburi province. The study was conducted in a sample group. People aged 20-60 years and over, who live in Wat Pho Thong Lang community, Village no. 7, Bang Khen subdistrict, Muang Nonthaburi district, Nonthaburi province. Number of people: 50 people by selecting a convenience sample and use questionnaires which includes Questions about personal factors and questions that measure community waste management the researcher applied and referred to the questionnaire from Ms. Vipanee Uchupac.

The results of the study found that Most of the sample group Number 1 in having knowledge and understanding of correct waste management includes: The type of waste accounted for 93.33 percent, Waste separation Accounting for 87.2 percent, and reducing waste Accounting for 86.5 percent followed in order For the waste management behavior of the sample group, it was found that Waste reduction Most of the sample group Has the most regular practice behaviors: Choosing products that are durable or has a long service life Regarding the use of solid waste/scrap materials. Most of the sample group Has the most regular practice behaviors: Reusing used water bottles/sweet drink bottles for other uses. In terms of waste disposal Damaged equipment and materials to be repaired Most of the sample group Has the most regular practice behaviors: Things are brought Appliances come in for repairs, such as tables and chairs. In terms of waste disposal Scrap materials are recycled for use or processing. Most of the sample group Has the most regular practice behaviors: Collecting used bottles or cans of soft drinks Sell it to an antique shop, and avoidance of materials that are difficult to destroy Most of the sample group Has the most regular practice behaviors: Avoiding the use of products made from plastic or foil.

Keywords: Knowledge, Behavior, Waste Management

CITATION INFORMATION: Wangsan, R., & Worachina, K. (2024). Knowledge and Waste Management Behavior in Wat Pho Thong Lang Community, Village No.7, Bang Khen Subdistrict, Mueng Nonthaburi District, Nonthaburi Province. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 2(3), 36

ความรู้ และพฤติกรรมการจัดการขยะของชุมชนวัดโพธิ์ทองล่าง หมู่ที่ 7 ตำบลบางเขน อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี

รัชณีพรรณ วังสาร^{1*} และ กนกวรรณ วรชีนา¹

1 คณะวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาลัยทองสุข; (ผู้ประพันธ์บรรณกิจ)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาข้อมูลความรู้และพฤติกรรมการจัดการขยะของชุมชนวัดโพธิ์ทองล่าง หมู่ 7 ตำบลบางเขน อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี โดยทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง ประชาชนที่มีอายุ ตั้งแต่ 20-60 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในชุมชนวัดโพธิ์ทองล่าง หมู่ 7 ตำบลบางเขน อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี จำนวน 50 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวก และใช้แบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล และคำถามที่วัดความรู้และพฤติกรรมการจัดการขยะของชุมชน ซึ่งผู้ศึกษาได้ประยุกต์และอ้างอิงแบบสอบถามจาก คุณวิภาณี อุชุปัจ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจการจัดการขยะอยู่ในระดับสูง ได้แก่ ด้าน ประเภทของขยะ คิดเป็นร้อยละ 93.33 ด้านการคัดแยกขยะ คิดเป็นร้อยละ 87.2 และด้านการลดปริมาณขยะ คิดเป็นร้อยละ 86.5 รองลงมาตามลำดับ สำหรับพฤติกรรมในการจัดการขยะของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ด้านการลดปริมาณขยะ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมในการปฏิบัติเป็นประจำมากที่สุด คือ การเลือกใช้สินค้าที่มีความคงทนถาวร หรือมีอายุการใช้งานนาน,ด้านการนำขยะมูลฝอย/เศษวัสดุมาใช้ใหม่ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมในการปฏิบัติเป็นประจำมากที่สุด คือ การนำขวดน้ำ/ขวดน้ำหวานที่ใช้แล้วกลับมาใช้เพื่อประโยชน์อื่น ๆ ด้านการนำขยะมูลฝอย วัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหาย มาซ่อมแซม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมในการปฏิบัติเป็นประจำมากที่สุด คือ มีการนำสิ่งของเครื่องใช้มาซ่อมแซมใหม่ เช่น โต๊ะและเก้าอี้,ด้านการนำขยะมูลฝอย เศษวัสดุหมุนเวียนกลับมาใช้หรือแปรรูป กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมในการปฏิบัติเป็นประจำมากที่สุด คือ การเก็บรวบรวมขวดหรือกระป๋องน้ำอัดลมที่บริโภคแล้ว นำไปขายให้กับร้านรับซื้อของเก่า และด้านการหลีกเลี่ยงวัสดุที่ทำลายยาก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมในการปฏิบัติเป็นประจำมากที่สุด คือ การหลีกเลี่ยงการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากพลาสติกหรือฟลอย

คำสำคัญ: ความรู้, พฤติกรรม, การจัดการขยะ

ข้อมูลการอ้างอิง: รัชณีพรรณ วังสาร และ กนกวรรณ วรชีนา. (2567). ความรู้ และพฤติกรรมการจัดการขยะของชุมชนวัดโพธิ์ทองล่าง หมู่ที่ 7 ตำบลบางเขน อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 2(3), 36

บทนำ

ปัจจุบันโลกกำลังเผชิญกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นจากการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และการขยายตัวของประชากร ร่วมกับความต้องการบริโภคสินค้าและบริการเพิ่มมากขึ้น จากการสำรวจของ ธนาคารโลก ในปี ค.ศ.2012 พบว่า ทั่วโลกมีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้น 1,300 ล้านตัน ต่อมาในปี ค.ศ.2016 มีปริมาณ ขยะมูลฝอยเกิดขึ้น 2,010 ล้านตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 54.62 โดยเฉลี่ยมนุษย์ทำให้เกิดขยะมูลฝอย 0.74 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน โดยคาดการณ์ว่า ในปี ค.ศ.2050 จะมีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นถึง 3,400 ล้านตัน โดยเฉลี่ยมนุษย์ทำให้เกิดขยะมูลฝอย เพิ่มขึ้นเป็น 0.96 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน ซึ่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงและแปซิฟิกเป็นภูมิภาคที่มีปริมาณขยะมูลฝอย เกิดขึ้นมากที่สุดในโลก (Kaza et al., 2018)

สำหรับประเทศไทยนั้น จากข้อมูลล่าสุดของ “กรมควบคุมมลพิษ” พบว่า สถานการณ์ขยะมูลฝอยของปี 2565 มีปริมาณ 25.70 ล้านตัน ซึ่งพบว่า ขยะมูลฝอยที่ถูกกำจัดไปอย่างไม่ถูกต้อง และขยะมูลฝอยตกค้าง มีปริมาณรวมกันถึง 17.01 ล้านตัน ทุกภาคส่วนจึงพยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวผ่านโครงการริเริ่มต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น โครงการรีไซเคิล แคมเปญ ลดขยะ และการพัฒนาระบบการจัดการขยะอย่างยั่งยืน รวมถึงมองหาแนวทางปฏิบัติที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม คือ กระบวนการ “Waste to Energy” การใช้เทคโนโลยีเพื่อเปลี่ยน “ขยะ” ให้กลายเป็นพลังงาน เพื่อลดปัญหาขยะล้นเมือง สถานการณ์ปัญหา “ขยะมูลฝอย” ปัญหาขยะมูลฝอยในปัจจุบันนั้นเป็นเรื่องที่หลายคนให้ความสำคัญ ซึ่งในแต่ละพื้นที่ก็ มีลักษณะต่างกันไปแล้วที่พบส่วนใหญ่มีดังนี้ การผลิตขยะที่เพิ่มขึ้น ด้วยจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น และการขยายตัวของเมือง ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นจึงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง การจัดการขยะที่ไม่เหมาะสมระบบการจัดการขยะที่ไม่เพียงพอ หรือการ ขาดโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม มักจะนำไปสู่การสะสมของเสียในหลุมฝังกลบ ก่อให้เกิดอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม และ สุขภาพ มลพิษจากพลาสติก การใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวมากเกินไป และแนวทางปฏิบัติในการกำจัดที่ไม่เหมาะสม ส่งผลให้เกิดมลพิษจากพลาสติกอย่างกว้างขวาง ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ และสิ่งมีชีวิตในทะเล ขยะอิเล็กทรอนิกส์ ความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี ส่งผลให้ขยะอิเล็กทรอนิกส์มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างมาก ซึ่งประกอบด้วยวัสดุ อันตราย และต้องมีการรีไซเคิล และการกำจัดที่เหมาะสม ขยะอาหาร การสูญเสียอาหารในขั้นตอนต่างๆ รวมถึงการผลิต การแปรรูป การกระจาย และการบริโภค ถือเป็นข้อกังวลที่สำคัญ เมื่อพิจารณาถึงทรัพยากรและพลังงานที่ลงทุนในการผลิต การทิ้งอย่างผิดกฎหมาย การทิ้งขยะอย่างผิดกฎหมาย ในพื้นที่หรือแหล่งน้ำที่ไม่ได้รับอนุญาต ยิ่งทำให้ปัญหามลพิษ รุนแรงขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข และการขาดความตระหนักรู้ และการศึกษาความตระหนักไม่ เพียงพอเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการจัดการขยะที่เหมาะสม และความสำคัญของการรีไซเคิล มักก่อให้เกิดปัญหาขยะ มูลฝอย (กรมควบคุมมลพิษ, 2565)

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 6 ร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ศึกษาองค์ประกอบมูลฝอย จังหวัดนนทบุรี ณ ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี เมื่อวันที่ 25-26 เมษายน 2565 โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อนำข้อมูลจากผลการศึกษาองค์ประกอบมูลฝอยไปกำหนดมาตรการแนวทางการบริหารจัดการมูลฝอย และของเสียอันตราย และวางแผนระบบการจัดการมูลฝอยของพื้นที่ รวมทั้งนำข้อมูลไปประเมินการปลดปล่อยก๊าซ เรือนกระจกจากการกำจัดมูลฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความเหมาะสมต่อไป โดยสุ่มเก็บตัวอย่างมูลฝอยองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 4 แห่ง ตามประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการคัดแยกองค์ประกอบ มูลฝอย ณ สถานที่กำจัดมูลฝอย พ.ศ.2564 ซึ่งสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ขยะมูลฝอยชุมชนมีปริมาณมาก โดยมีปริมาณ 1,995.28 ตัน/วัน ซึ่งมีปริมาณขยะมูลฝอยที่นำเข้ากำจัดอย่างถูกหลัก วิชาการ ณ ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ตั้งอยู่ที่หมู่ 4 ตำบลคลองขวาง อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี 1,306.09 ตัน/วัน และเป็นขยะมูลฝอยที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ 689.19 ตัน/วัน มีการใช้ประโยชน์ใน การเกษตรกรรม โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 45 แห่ง และมีรถเก็บขนขยะ วันละ 200 คัน นำขยะมูลฝอย มากำจัดยังสถานที่กำจัดร่วมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี (Cluster) ซึ่งดำเนินการกำจัดมูลฝอยโดยวิธีระบบ ฝังกลบแบบถูกหลักสุขาภิบาล

ดังนั้นผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของปัญหาขยะมูลฝอย โดยเน้นการลดขยะมูลฝอยตั้งแต่แหล่งกำเนิด จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย จึงสนใจที่จะศึกษาถึงความรู้ และพฤติกรรมการจัดการขยะของคนในชุมชนวัดโพธิ์ทองล่าง หมู่ที่ 7 ตำบลบางเขน อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ขึ้นเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอย ทำให้ชุมชนมีสังคมที่น่าอยู่อย่างยั่งยืนตลอดไป โดยบทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะของชุมชนวัดโพธิ์ทองล่าง หมู่ 7 ตำบลบางเขน อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี 2) ศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะของชุมชนวัดโพธิ์ทองล่าง หมู่ 7 ตำบลบางเขน อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ คือ ทราบถึงระดับความรู้และระดับพฤติกรรมในการจัดการขยะของประชาชนชุมชนวัดโพธิ์ทองล่าง หมู่ 7 ตำบลบางเขน อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี และทราบถึงแนวทางในการบริหารจัดการขยะในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางเขน อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

กรอบแนวคิดในการศึกษานี้สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความรู้และพฤติกรรมในการจัดการขยะของชุมชนวัดโพธิ์ทองล่าง หมู่ 7 ตำบลบางเขน อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี โดยความรู้ในการจัดการขยะของชุมชนจะศึกษาในเรื่องประเภทของขยะการคัดแยกขยะ การลดปริมาณขยะ และวิธีการกำจัดขยะ ส่วนพฤติกรรมในการจัดการขยะของชุมชนจะศึกษาด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย ด้านการนำขยะมูลฝอยเศษวัสดุมาใช้ใหม่ ด้านการนำขยะมูลฝอยวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหายมาซ่อมแซม ด้านการนำขยะมูลฝอยเศษวัสดุหมุนเวียนกลับมาใช้หรือแปรรูป และด้านการหลีกเลี่ยงวัสดุที่ทำลายยาก ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเรื่องความรู้และพฤติกรรมในการจัดการขยะของชุมชนซึ่งผู้ศึกษาทำการดัดแปลงเครื่องมือจาก วิชาณี อุชุปัจ (2561)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาในลักษณะการศึกษา ณ จุด เวลา (Cross-sectional studie)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ประชาชนที่มีอายุ ตั้งแต่ 20-60 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในชุมชนวัดโพธิ์ทองล่าง หมู่ 7 ตำบลบางเขน อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี จำนวน 50 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับความรู้และพฤติกรรมในการจัดการขยะของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนวัดโพธิ์ทองล่าง หมู่ 7 ตำบลบางเขน อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี (SERVQUAL) ของ (Parasuraman et al., 1988) เป็นต้นแบบโดยทำการดัดแปลงเครื่องมือจาก สมัชญา หนูทอง (2561) ซึ่งแบบสอบถามจำนวน 1 ชุด ประกอบด้วย 3 ส่วน รายละเอียดดังต่อไปนี้ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลซึ่งเป็นคำถามลักษณะปลายปิด (Check List) และลักษณะปลายเปิด (Open-ended Questions) จำนวน 8 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ในการจัดการขยะของประชาชนในชุมชนเป็นคำถามที่ทดสอบความรู้ในการจัดการขยะโดยเนื้อหาเป็นการประเมินความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชนซึ่งคำถามมีจำนวนทั้งหมด 15 ข้อ คะแนนเต็ม 15 คะแนน ประกอบด้วย ด้านประเภทของขยะ ด้านการคัดแยกขยะ ด้านการลดปริมาณขยะ และด้านการกำจัดขยะ เป็นแบบตัวเลือก “ใช่” และ “ไม่ใช่” ซึ่งเป็นคำถามลักษณะปลายปิด (Check List)

มีความรู้สูง หมายถึง ได้คะแนนความรู้ตั้งแต่ 16-20 คะแนน (คิดเป็นร้อยละ 80.00 ขึ้นไปของคะแนนเต็ม)

มีความรู้ปานกลาง หมายถึง ได้คะแนนความรู้ตั้งแต่ 10-15 คะแนน (คิดเป็นร้อยละ 60-79 ของคะแนนเต็ม)

มีความรู้ต่ำ หมายถึง ได้คะแนนความรู้ต่ำกว่า 9 คะแนน (คิดเป็นร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม)

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมในการจัดการขยะของประชาชนเป็นคำถามลักษณะปลายปิด(Check list) แบบมาตราการประเมิน (Rating Scale) 3 ระดับของ สุนิสา ตีนา (2561) จำนวน 15 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน และการแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยดังนี้

ระดับพฤติกรรม	คะแนนข้อคำถาม
มีการปฏิบัติทุกครั้ง	3 คะแนน
มีการปฏิบัติบางครั้ง	2 คะแนน
ไม่เคยปฏิบัติเลย	1 คะแนน
คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
2.34-3.00	มีพฤติกรรมจัดการขยะอยู่เป็นประจำ
1.67-2.33	มีพฤติกรรมจัดการขยะอยู่เป็นบางครั้ง
1.00-1.66	มีพฤติกรรมจัดการขยะที่ไม่ค่อยปฏิบัติ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้ศึกษาทำการเก็บข้อมูลเองโดยตรงโดยก่อนทำการแจกแบบสอบถามต้องมีการถามทุกครั้งว่าต้องเป็นผู้ที่มีทะเบียนราษฎรและอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ของชุมชนวัดโพธิ์ทองล่าง หมู่ 7 ตำบลบางเขน อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี อย่างน้อย 1 ปีต้องเป็นผู้ที่สามารถอ่านออกเขียนได้เข้าใจภาษาไทยต้องเป็นผู้ที่ได้รับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนวัดโพธิ์ทองล่าง หมู่ 7 ตำบลบางเขน อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรีต้องเป็นผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป และมีบทบาทในการจัดการขยะมูลฝอยภายในครัวเรือนในเขตพื้นที่ชุมชนวัดโพธิ์ทองล่าง หมู่ 7 ตำบลบางเขน อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี และต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ครบตามที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งผู้วิจัยทำการเก็บแบบสอบถามจำนวน 1 ครั้ง โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วน

2) จากนั้นตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลแบบสอบถามแล้วจึงดำเนินการลงรหัสข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยการประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปที่ใช้วิเคราะห์ผลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามจากนั้นบันทึกข้อมูลที่ได้ลงโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป Statistical Package for the Social Science for Windows (SPSS) เพื่อประมวลผลแล้วนำข้อมูลมาดำเนินการวิเคราะห์ทางสถิติ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา โดยเสนอข้อมูลในรูปค่าร้อยละ (Percentage: Percent) และค่าความถี่ (Frequency)

ตอนที่ 2 ข้อมูลความรู้ในการจัดการขยะของประชาชนสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา โดยเสนอข้อมูลในรูปค่าร้อยละ (Percentage: Percent) และค่าความถี่ (Frequency)

ตอนที่ 3 ข้อมูลพฤติกรรมในการจัดการขยะของประชาชนโดยสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) โดยแสดงค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

1) ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ พบว่า เป็นเพศหญิงจำนวนทั้งสิ้น 30 คน คิดเป็นร้อยละ 60 มีช่วงอายุ 36-50 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 60 สถานภาพสมรส จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 58 ระดับการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 36 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 26 รายได้ต่อเดือนสูงสุดที่ระดับรายได้ 12,501-17,500 บาท จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 36 จำนวนคนใน

ครอบครัว 4-6 คน จำนวน 22 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 44 ที่พักอาศัยสูงสุดเป็นลักษณะบ้านเดี่ยว จำนวน 21 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 42

2) ผลการศึกษาความรู้ในการจัดการขยะของคนในชุมชนวัดโพธิ์ทองล่าง หมู่ 7 ตำบลบางเขน อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวม จำนวน 50 คน พบว่า มีความรู้ความเข้าใจการจัดการขยะอยู่ในระดับสูง ได้แก่ ด้านประเภทของขยะ คิดเป็นร้อยละ 93.33 ด้านการคัดแยกขยะ คิดเป็นร้อยละ 87.2 และด้านการลดปริมาณขยะ คิดเป็นร้อยละ 86.5 รองลงมาตามลำดับ

3) ผลการศึกษาพฤติกรรมในการจัดการขยะของคนในชุมชนวัดโพธิ์ทองล่าง หมู่ 7 ตำบลบางเขน อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมพบว่า ด้านการลดปริมาณขยะ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมในการปฏิบัติเป็นประจำมากที่สุด คือ การเลือกใช้สินค้าที่มีความคงทนถาวร หรือมีอายุการใช้งานนาน ($\bar{X} = 2.48$, $SD = 0.64$) ด้านการนำขยะมูลฝอย/เศษวัสดุมาใช้ใหม่ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมในการปฏิบัติเป็นประจำมากที่สุด คือ การนำขวดน้ำ/ขวดน้ำหวานที่ใช้แล้วกลับมาใช้เพื่อประโยชน์อื่นๆ นาน ($\bar{X} = 2.40$, $SD = 0.72$) ด้านการนำขยะมูลฝอย วัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหายมาซ่อมแซม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมในการปฏิบัติเป็นประจำมากที่สุด คือ มีการนำสิ่งของเครื่องใช้มาซ่อมแซมใหม่ เช่น โต๊ะและเก้าอี้ ($\bar{X} = 2.44$, $SD = 0.73$) ด้านการนำขยะมูลฝอย เศษวัสดุหมุนเวียนกลับมาใช้หรือแปรรูป กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมในการปฏิบัติเป็นประจำมากที่สุด คือ การเก็บรวบรวมขยะหรือกระป๋องน้ำอัดลมที่บริโภคแล้ว นำไปขายให้กับร้านรับซื้อของเก่า ($\bar{X} = 2.30$, $SD = 0.74$) และด้านการหลีกเลี่ยงวัสดุที่ทำลายยาก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมในการปฏิบัติเป็นประจำมากที่สุด คือ การหลีกเลี่ยงการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากพลาสติกหรือฟลอย์ ($\bar{X} = 2.30$, $SD = 0.74$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

1) ผลการศึกษาความรู้ในการจัดการขยะของชุมชนวัดโพธิ์ทองล่าง หมู่ 7 ตำบลบางเขน อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวม พบว่า มีความรู้ความเข้าใจการจัดการขยะอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิสา ดินาง (2561) ที่ศึกษาความรู้และพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของผู้นำชุมชน ตำบลตลาดทอง อำเภอศรีราชา จังหวัดอุดรธานี โดยวิเคราะห์ไว้ว่าความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยของผู้นำชุมชนชุมชน ตำบลตลาดทอง อำเภอศรีราชา จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมมีความรู้ในการจัดการขยะอยู่ในระดับสูง และยังมีผลสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาณี อุซุปัจ (2561) ศึกษาเรื่องความรู้พฤติกรรมในการจัดการขยะของประชาชน และคุณภาพการบริการในการจัดการ ขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่ายาว อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 48.61 โดยมีความรู้ด้านประเภทของขยะในเรื่องไปไม่ถึงไม่เป็นขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายได้มากที่สุด ร้อยละ 95.44 รองลงมาคือ ด้านการลดปริมาณขยะ ในเรื่องการใช้ปิ่นโตแทนกล่องโฟม ร้อยละ 93.42 พฤติกรรมจัดการขยะของประชาชนโดยรวมปฏิบัติเป็นบางครั้ง ($\bar{X} = 2.31$ และ $S.D. = 0.657$) โดยมีพฤติกรรมในด้านการนำขยะมูลฝอย เศษวัสดุหมุนเวียนกลับมาใช้หรือแปรรูปสูงที่สุด ($\bar{X} = 2.56$ และ $S.D. = 0.627$) รองลงมาคือ ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 2.45$ และ $S.D. = 0.578$) ขยะส่วนใหญ่ของประชาชนภายในตำบลเหล่ายาวมีแหล่งกำเนิดมาจากเศษอาหารภายในครัวเรือน ร้อยละ 30.08 รองลงมาคือ ขวดพลาสติกหรือขยะรีไซเคิล ร้อยละ 25.04 ประเภทของขยะทั่วไปมีการนำมาทิ้งมากที่สุด ร้อยละ 38.96 รองลงมาคือ ประเภทขยะอันตราย ร้อยละ 27.89 ประชาชนกำจัดขยะในครัวเรือนโดยนำมาทิ้งไว้ในจุดที่องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่ายาวกำหนด ร้อยละ 51.40 รองลงมาคือ นำไปฝังกลบ ร้อยละ 17.49 ระดับความพึงพอใจของประชาชน ด้านคุณภาพการบริการในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่ายาวอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน โดยรวมมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.25$ และ $S.D. = 0.758$) ประชาชนมีความพึงพอใจในด้านการดูแลเอาใจใส่สูงที่สุด ($\bar{X} = 4.29$ และ $S.D. = 0.752$) รองลงมาคือ ด้านสิ่งที่เป็นรูปธรรม ($\bar{X} = 4.28$ และ $S.D. = 0.766$) ประชาชนมีความคาดหวังด้านคุณภาพการบริการในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่ายาวอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน ในด้านการตอบสนอง ในเรื่องการจัดเก็บขยะด้วยความรวดเร็วมากที่สุด ร้อยละ 99.75

รองลงมาคือ ด้านความน่าเชื่อถือในเรื่องที่ต้องการให้องค์กรบริหารส่วนตำบลเหล่ายาว จัดการกับขยะทันทีเมื่อประชาชนมีเหตุเดือดร้อน ร้อยละ 99.49

2) ผลการศึกษาพฤติกรรมในการจัดการขยะของชุมชนวัดโพธิ์ทองล่าง หมู่ 7 ตำบลบางเขน อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมพบว่า ด้านการลดปริมาณขยะ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมในการปฏิบัติเป็นประจำมากที่สุด คือ การเลือกใช้สินค้าที่มีความคงทนถาวร หรือมีอายุการใช้งานนาน ด้านการนำขยะมูลฝอย/เศษวัสดุมาใช้ใหม่ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมในการปฏิบัติเป็นประจำมากที่สุด คือ การนำขวดน้ำ/ขวดน้ำหวานที่ใช้แล้วกลับมาใช้เพื่อประโยชน์อื่นๆ ด้านการนำขยะมูลฝอย วัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหาย มาซ่อมแซม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมในการปฏิบัติเป็นประจำมากที่สุด คือ มีการนำสิ่งของ เครื่องใช้มาซ่อมแซมใหม่ เช่น โต๊ะและเก้าอี้ ด้านการนำขยะมูลฝอย เศษวัสดุหมุนเวียนกลับมาใช้หรือแปรรูป กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมในการปฏิบัติเป็นประจำมากที่สุด คือ การเก็บรวบรวมขุดหรือกระป๋องน้ำอัดลมที่บริโภคแล้ว นำไปขายให้กับร้านรับซื้อของเก่า และด้านการหลีกเลี่ยงวัสดุที่ทำลายยาก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมในการปฏิบัติเป็นประจำมากที่สุด คือ การหลีกเลี่ยงการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากพลาสติกหรือฟลอย์ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ นงนุช รักษาขอบ (2566) เรื่อง พฤติกรรมมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนที่ย้ายอยู่ในเขตเทศบาลตำบลชลบุรี จังหวัดสระบุรี พบว่า คนในชุมชนในเทศบาลตำบลชลบุรี จังหวัดสระบุรี มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.17$) มีส่วนร่วมที่มีมากที่สุด คือ คนในชุมชนช่วยทำความสะอาดถนนในละแวกบ้านเป็นประจำ ($\bar{X} = 4.28$) รองลงมาคือ ในแต่ละครอบครัวมีการแยกขยะ ก่อนทุกครั้ง ($\bar{X} = 4.24$) มีบริจาค สมทบทุนในกิจกรรมต่างๆ ในการจัดการขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 4.22$) และมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุณิสา ดีนาง (2561) ที่ศึกษาความรู้และพฤติกรรมการจัดขยะมูลฝอยของผู้นำชุมชน ตำบลตาตอง อำเภอศรีราชะ จังหวัดอุดรธานี พบว่า ด้านพฤติกรรมการแสดงออกถึงการจัดการขยะมูลฝอยเป็นประจำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมการนำขยะมูลฝอยเศษวัสดุหมุนกลับมาใช้หรือแปรรูป และพฤติกรรมการนำขยะมูลฝอยเศษวัสดุมาใช้ใหม่ เป็นพฤติกรรมที่มีการปฏิบัติอยู่เป็นประจำที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยเมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และพฤติกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยพบว่า ความรู้และพฤติกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .67$)

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการศึกษาความรู้และพฤติกรรมในการจัดการขยะของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ พบว่า ประชาชนในชุมชนมีความรู้และพฤติกรรมในการจัดการขยะที่ดี แต่ก็ยังมีพฤติกรรมที่ประชาชนในชุมชนยังไม่ค่อยมีการปฏิบัติ ยกตัวอย่างเช่น การนำกระดาษที่ใช้แล้วมาใช้ประโยชน์อื่นๆ การนำเศษไม้ หรือวัสดุอื่นๆ มาดัดแปลง เพื่อใช้ประโยชน์ได้ใหม่ และการนำเศษอาหารมาหมักทำเป็นปุ๋ยเพื่อใช้ในการเกษตร เป็นต้น ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชนควรจัดกิจกรรมส่งเสริม และให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะให้มากขึ้น รวมทั้งติดตามประเมินผลกิจกรรมเพื่อสร้างความยั่งยืนในชุมชนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งถัดไปควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้ผู้นำชุมชน และประชาชนเห็นความสำคัญในการจัดการขยะในชุมชนซึ่งเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคน

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ. (2565). รายงานสถานการณ์ มลพิษของประเทศไทย ปี 2565. กรุงเทพฯ: บริษัท เอพีคอนเน็กซ์ จำกัด.
- นงนุช รักษาขอบ. (2566). พฤติกรรมมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนที่ย้ายอยู่ในเขตเทศบาลชลบุรี จังหวัดสระบุรี. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรทวิปริญญาโททางรัฐประศาสนศาสตร์และบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วิภาณี อุชุปัจ .(2561). ความรู้ พฤติกรรมในการจัดการขยะของประชาชน และคุณภาพการบริการในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่ายาว อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์สาขารณศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

สมัชญา หนูทอง. (2556). ความรู้ และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของผู้นำท้องถิ่น: กรณีศึกษา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา).

สุณิสา ดีนาง. (2561). ความรู้และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของผู้นำชุมชน ตำบลตาดทอง อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี การประชุมวิชาการระดับชาติ และนานาชาติ “ราชภัฏวิจัยครั้งที่ 5”, 7, 73-85.

Kaza, S., Yao, L. C., Bhada-Tata, P., & Van Woerden, F. (2018). *What a Waste 2.0: A Global Snapshot of Solid Waste Management to 2050*. Urban Development. World Bank, Washington DC.

Data Availability Statement: The raw data supporting the conclusions of this article will be made available by the authors, without undue reservation.

Conflicts of Interest: The authors declare that the research was conducted in the absence of any commercial or financial relationships that could be construed as a potential conflict of interest.

Publisher's Note: All claims expressed in this article are solely those of the authors and do not necessarily represent those of their affiliated organizations, or those of the publisher, the editors and the reviewers. Any product that may be evaluated in this article, or claim that may be made by its manufacturer, is not guaranteed or endorsed by the publisher.



Copyright: © 2024 by the authors. This is a fully open-access article distributed under the terms of the Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0).